

Kompensācijas kārtība

Publicēts: 20.11.2020.

Zāļu iegādes kompensācijas sistēma nodrošina pacientiem iespēju saņemt noteiktu slimību ārstēšanai nepieciešamos medikamentus, kurus pilnībā vai daļēji apmaksā valsts un kuri ir iekļauti valsts [Kompensējamo zāļu sarakstā](#).

Zāles un medicīniskās ierīces, kas ir iekļautas valsts Kompensējamo zāļu sarakstā, tiek apmaksātas 100 %, 75 % un 50 % apmērā – atkarībā no pacientam noteiktās diagnozes.

Kompensējamo zāļu saraksts

Kompensējamo zāļu saraksts sastāv no:

A saraksta – tajā ir iekļauti līdzvērtīgas efektivitātes medikamenti;

B saraksta – tajā iekļautajiem medikamentiem Kompensējamo zāļu sarakstā nav līdzvērtīgas efektivitātes zāļu;

C saraksta – tajā tiek iekļautas zāles, kuru izmaksas viena pacienta ārstēšanai gadā pārsniedz 4268,62 eiro un ražotājs zāļu kompensācijas izdevumus noteiktam pacientu skaitam apņemas segt no saviem līdzekļiem.

Saņemot kompensējamās zāles vai medicīniskās ierīces ar 100 % kompensāciju, aptiekā pacientam jāpiemaksā 0,71 eiro par katru recepti. Šis maksājums nav jāveic par receptēm, kas ir izrakstītas: bērniem līdz 18 gadu vecumam; ja zāļu aptiekas cena ir līdz 4,27 eiro; trūcīgajām personām.

M saraksts

No [M saraksta](#) ārsts var izvēlēties zāles grūtniecēm, sievietēm pēcdzemdību periodā līdz 70 dienām un bērniem līdz 24 mēnešu vecumam. M sarakstā iekļautās zāles valsts kompensē:

bērniem līdz 24 mēnešu vecumam ar kompensācijas apmēru 50%;

grūtniecēm un sievietēm līdz 70 pēcdzemdību perioda dienai ar kompensācijas apmēru 25%.

Kompensējamo zāļu un medicīnisko ierīču izrakstīšanas kārtība

Kompensējamo zāļu un medicīnisko ierīču izrakstīšanas kārtība ir veidota ar mērķi veicināt lētāku līdzvērtīgas efektivitātes kompensējamo zāļu izrakstīšanu. Tā paredz, ka ārsts uz receptes izrakstīs attiecīgajai diagnozei paredzēto zāļu vispārīgo nosaukumu, ja pacients pirmo reizi saņem konkrētai diagnozei paredzētās kompensējamās zāles. Aptiekā farmaceits izsniedz lētākās attiecīgā vispārīgā nosaukuma zāles. Ja aptiekā izsniegtās lētākās zāles nesniedz vēlamo terapeitisko efektu, tad ārsts var izrakstīt citas zāles, sākot ar nākamajām lētākajām attiecīgā vispārīgā nosaukuma zālēm.

Šajā gadījumā valsts 50 %, 75 % vai 100 % apmērā (atkarībā no konkrētās diagnozes kompensācijas apmēra) kompensē lētākās no

zālēm ar līdzvērtīgu efektivitāti. Ja pacientam ir izvēlētas dārgākas zāles, starpība starp lētākām un dārgākām jāsedz pašam pacientam. Tāpēc pacientam ir svarīgi apspriest ar ārstu lētāko līdzvērtīgas efektivitātes zāļu lietošanas iespēju.

Trūcīgiem pacientiem 50 %, 75 % vai 100 % kompensācijas gadījumā lētākais medikaments tiek apmaksāts pilnībā.

Kompensējamo zāļu saraksta aktualizēšana

Nacionālais veselības dienests regulāri veic Kompensējamo zāļu sarakstā jau iekļauto medikamentu:

- cenu analīzi, salīdzinot ar cenām citās Eiropas Savienības valstīs;
- efektivitātes analīzi, balstoties uz jaunāko zinātnisko pētījumu datiem.

Tas sniedz iespēju:

- panākt cenu samazinājumu Kompensējamo zāļu sarakstā jau iekļautajām zālēm, samazinot arī pacienta līdzmaksājumu;
  - nodrošināt pacientiem citu izmaksu un terapeitiski efektīvāku zāļu kompensāciju;
  - samazināt izdevumus Kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu kompensācijai, nodrošinot zāļu kompensāciju lielākam pacientu skaitam.
-

Kompensējamo zāļu saraksta veidošana

Kompensējamo zāļu saraksta veidošanas pamatprincips – sarakstā tiek iekļautas terapeitiski un izmaksu efektīvas zāles, kas atbilst starptautiskām ārstēšanas vadlīnijām. Medikamentu iekļaušanai Kompensējamo zāļu sarakstā var pieteikt ikviens zāļu ražotājs vai izplatītājs, norādot arī attiecīgā medikamenta cenu.

Nacionālais veselības dienests izvērtē katra Kompensējamo zāļu sarakstam pieteiktā medikamenta:

- salīdzinošo efektivitāti. Tiek salīdzināta efektivitāte ar citu konkrētas slimības ārstēšanā izmantoto medikamentu efektivitāti (balstoties uz zinātnisko pētījumu datiem, kā arī vietējām un starptautiskām ārstēšanas vadlīnijām);
- cenu. Tiek izvērtēta medikamenta cena, salīdzinot ar cenām citās Eiropas Savienības valstīs. Kompensējamo zāļu sarakstā iekļaujamo zāļu cenai jābūt ne augstākai kā trešajai zemākajai starp Eiropas Savienības valstīm un ne augstākai kā Igaunijā un Lietuvā. Turklāt cena tiek salīdzināta ar medikamenta terapeitiskajiem ieguvumiem.

Zāļu kompensācijas kārtība Latvijā ir izveidota balstoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 89/105/EEK (par to pasākumu pārskatāmību, kas reglamentē cilvēkiem paredzēto zāļu cenas un to iekļaušanu valstu apdrošināšanas sistēmās). Zāļu kompensācijas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 899. (31.10.2006.) "[Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība](#)".

Jaunu zāļu iekļaušana Kompensējamo zāļu sarakstā

Process jaunu zāļu iekļaušanai Kompensējamo zāļu sarakstā vai kompensācijas nosacījumu paplašināšanai sarakstā jau iekļautām zālēm tiek veikts atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 31. oktobra noteikumiem Nr. 899 "Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība".

Nacionālais veselības dienests lēmuma pieņemšanas procesā izmanto sekojošus kritērijus:

Iesniegumu iesniegšanas hronoloģija;

Medicīniskā nepieciešamība - nenoklātās vajadzības (unmet need), zāļu vieta attiecīgās slimības ārstēšanas shēmā, pacientu mērķa grupa;

Zāļu terapeitiskā efektivitāte, salīdzinot ar citu pieejamo ārstēšanas veidu;

Medikamenta vieta (punktu skaits) pēc prioritizācijas rīka piemērošanas (tikai onkoloģijā);

Atbilstība slimību ārstēšanas shēmām un starptautiskajām ārstēšanas vadlīnijām;

Citu valstu veiktie zāļu vērtējumi;

Ārstu profesionālo asociāciju ieteikumi/ prioritātes/ viedoklis par medikamentozās ārstēšanas prioritātēm, zāļu vietu terapijā un prioritārām pacientu mērķa grupām;

Izmaksu efektivitātes novērtējums atbilstoši zāļu ekonomiskās novērtēšanas vadlīnijām;

Ietekme uz budžetu;

Ražotāja finansiālā līdzdalība izmaksu samazināšanā.

<https://www.vmnvd.gov.lv/lv/kompensacijas-kartiba>